

Tokresan

Tokresan

Europeisk vårresa '00 i 13 avsnitt.

del 1.

Jag fick nöjet att på tåget från Göteborg till Köpenhamn dela kupé med en snubbe som hela tiden talade i mobiltelefon. Han måste ha ringt 20-30 långa samtal, alla på tyska utom ett, och han blev uppringd säkert lika många gånger själv. Med mig bytte han tre ord under hela vägen. Det var allt, och det var jag som till slut tilltalade honom: "Ska ni långt ner i Tyskland?"

"München." Det var allt.

"Jag ska längre."

"Vart då?"

"Verona."

Det var allt. Sedan fortsatte hans evinnerliga telefonsamtal. Till sist blev det ett telefonsamtal som inte var på tyska. Jag försökte förgäves identifiera språket. Det kan ha varit någon form av jugoslaviska.

Angenämare resällskap kan man ha men knappast oartigare.

På färjan till Helsingör var toaletten för herrar avstängd. Det var strax före landkänning som man varseblev detta, och det verkade inte finnas någon annan manstoa ombord. Följden blev att man fick ta damernas med risk för oberäkneliga följdkatastrofer. När man kom ut hade alla passagerarna gått i land, och nya strömmade på som en buffelhjord. Att vara ensam strömming mot stimmet är aldrig lätt men knappast svårare, än när personalen varit så fiffig att den redan stängt och låst alla dörrarna för avstigande.

På stationen i Helsingör skulle alla tåg gå till Hilleröd, av alla ställen, som om man inte hade nog av Hilleröd till vardags. Det visade sig att det var något tekniskt fel. Det fanns faktiskt tåg som skulle till Köpenhamn också. Naturligtvis missade man det Hillerödtåget just när man äntligen fick klart för sig att det var det enda tåget till Köpenhamn.

Köpenhamns restaurang bjöd på dagens tillbud: ett stort krus kaffe med hembakt bakelse. Det stora kruset kaffet visade sig bara vara en enda kopp smutsbrunvattnig sörpa, och den hembakta bakelsen visade sig mest bestå av vaselin. Roligare kan man inte ha det. Det var två runda stenhårda kex med ett slags vit vaselinkräm emellan som skulle föreställa grädde men som smakade allt utom det. Kexen var så hårda att det närmast erfordrades hammare och stämjärn plus en stenkross i stället för tänder. Roligare kan man inte ha det. Men personalen var ytterst vänlig. När jag gick fram för att hämta en serviett att avlägsna efterhängset vaselin ur skägget med erbjöds jag även annat papper och till och med skrivpenna, som om extra skrivpapper och penna, som jag redan hade, kunde åtgärda vaselinproblem ur skägget förorsakade av lokala hembakta bakelser av ytterst hemmagjord konsistens.

Jag fick sedan förklaringen till bakverkets egendomliga komponenter. Dagens tillbud bestod ordagrant av ett stort krus kaffe med läcker hembakt Medalj.

Tågresa vidare söderut gick någorlunda smärtfritt, men kaffe på tåget kostade 20 danska kronor eller 5 D-mark. Hur kan de med? Det var ju ändå bara smutsigt vatten.

Dessutom var tåget iskallt. Trots strumpor och extra tröja frös man hela natten tills man vaknade med ett ryck och fick panik, ty det stod "München" utanför. I fullständig panikbrådska samlade man ihop sitt bagage och störtade mot utgången, när tåget med ett ryck satte i gång igen. Det var för sent! En kvinnlig konduktör

mötte mig och såg mig skeptiskt djupt i ögonen, som om jag inte var nykter. "Är det München?" frågade jag. "Jag ska av här!"

Hon bad att få se min biljett medan hon, tyckte jag, drog i nödbromsen. När hon sett biljetten sade hon lugnt: "Det här är Nürnberg. Det är två timmar kvar till München." Nödbromsen hon hade dragit i var bara låset till hennes konduktörskupé. Så är det att inte ha vaknat ordentligt och stå direkt inför en perfekt inbillad paniksituation.

Direkt innanför italienska gränsen kom det vällande in i tåget en hop vilda beväringar som muckade. Italienska värnpliktiga som muckar är det något särskilt med. De har vackra och stolta hattar och går omkring med diplom och stojar som en nöjd och berusad fotbollspublik. En av dem som hette Paolo skulle nödvändigt antasta varje yngre dam på tåget. En del uppskattade det mera och andra mindre.

Här kostade en cappuccino bara 2,50 mark. Det var åtminstone överkomligt och smakade dessutom som sig bör starkt och italienskt. Inget dyrt smutsigt vatten längre, utan billig äkta vara.

del 2.

Vintern hade varit lång och kall även i Verona, men Ida satt på plats i sin butik som vanligt och väntade på kunder som inte kom. Många butiker på Via Mazzini, Veronas centrala huvudgågata, har fått stänga. Folk kommer inte till stan och handlar längre utan håller sig till billiga stormarknader utanför, och ej heller Alberto står kvar bakom sin glasögondisk. Han har flyttat till en annan butik med bättre kundunderlag.

Cristina hade som lärare råkat ut för Italiens stora skolreform. Skolminister Berlinguer har tagit initiativet till den första skolreformen i Italien sedan 1922, varpå alla lärare måste skola om sig, men reformen verkar vettig. Den innebär att skolplikten blir till 18 års ålder för alla, att man måste gå i skolan tills man blir myndig och att man sedan själv skall ta ansvar för sitt liv och karriär. Hittills har det varit så att man fått gå i skolan till 14 och därefter föräldrarna bestämt över ens liv och ens framtida yrke. Efter fullbordad skolplikt skall det finnas fem utbildningsmöjligheter: vetenskap, humanism, teknik, musik eller konsten. Efter någon månad på någon utbildningslinje skall man få kunna byta till en annan, om den inte var den rätta. Preliminär utbildning är sedan två år som kan förlängas vid behov. Systemet är helt och hållet italienskt, ingen motsvarighet finns i något annat land, men det verkar vettigt i sin konstruktiva strävan efter att var och en själv skall få ta ansvar över sitt eget liv från början med möjlighet till självvalt yrke och till gedigen utbildning och mognad.

Naturligtvis har många svårt för detta, särskilt äldre lärare. Det innebär ju att de måste tänka om och anstränga sina hjärnor, vilket alltid är svårt och ibland att kräva det omöjliga.

Cristina menade själv att reformerna var på gott och ont. Hon förstod och kunde i viss mån erkänna dem som berättigade men menade att de samtidigt ödelade mycket i det italienska skolsystemet som varit stabilt och pålitligt och fungerat bra.

Mera bekymrad var Alberto över sin situation. Efter 41 år hade han nödgats lämna Via Mazzini. I stället stod han nu på Via Nizza i en dussinbutik som alla andra. Han har 2 år kvar till pensionen. Det är hårt att behöva lämna en 41-årig arbetsplats 2 år före pensionen. Det säger sig självt att pensionen är det enda han har att se fram emot.

När jag på stationen skulle förhöra mig om möjligheterna att ta mig till Genua förekom där en japan som ville ha en biljett till Calpi. "I want a ticket to Calpi." Tjänstemannen kunde engelska och hävdade tvärsäkert att det inte fanns någon

sådan station. "Yes, I want to go to Calpi." Till slut bad expediten japanen att skriva ner stationen på en lapp. Det var Carpi. Japaner säger ju L i stället för R.

Mot väster mörknade horisonterna. Tåget från Milano till Genua kostade 8700 lire extra i supplement. Hade jag betalat det på tåget hade det kostat 18,700. Man fick alltså i Milano mitt i tågbytet störta ner till biljettkassornas oformliga köer och skaffa sig ett supplement för att inte bli ruinerad av senare konduktörer.

Tåget var, som alla fördömda IC-tåg, behäftat med diverse förargelseväckande egenskaper. Dels var det försenat, vilket IC-tåg aldrig får vara, och dels var värmen påslagen för fullt, så att tåget var rena bastun. På IC-tåg kan man ju heller aldrig öppna något fönster. En passagerare uttryckte sitt missnöje klart och tydligt: "När det är kallt sätter de inte på värmen alls, och när det är varmt sätter de passagerarna på kokning." So much for IC-trains.

del 3 : Upplösningstillståndet i Genua

(Läsare som har obehag för sjukdomar rekommenderas att förbigå detta avsnitt.)

I Genua väntade som vanligt mest bara katastrofer. Beatrice, 92 år nu, var i upplösningstillstånd. Hon kan inte längre se att läsa ens med glasögon plus förstoringsglas, men hon kan ännu skriva läsligt. Pier Giulio hade just gått igenom en mycket besvärlig canceroperation i halsen och munnen och bränt bort en massa metastaser, och Graziella kan efter sin hjärntumör troligen aldrig mer använda vänstra benet normalt: hon måste ständigt ha det uppåt, så att inte blodet rinner ner i det och koagulerar där. Beppi har lämnat sitt förtjänstfulla arbete för ett sämre i Genua för att vara närmare föräldrarna. Kort sagt, allt var i upplösningstillstånd.

Ändå var Beatrice lika spirituellt som vanligt. Hon blir bara vackrare ju äldre hon blir och är nu 92 år, blind på ena ögat och med halverad syn på det andra, som även det går stadigt mot blindhet. Som gäst fick hon på eftermiddagen en gammal 78-årig spexare som var rena parodin på sig själv: fet som en svullen pingvin och med fluga. Han pratade hela tiden nonsens och lät ingen annan få någon syl i vädret. Även Pier Giulio och Graziella kom på besök senare. De verkade tärda men normala. Graziella fick sina nya konstböcker från Skandinavien av mig om Marcus Larsson och Ernst Josephson, som hon satte mycket högt värde på. Till Beatrice gav jag en kassett med min musik, som hon inte har för mycket av tidigare. Många läsare som blir blinda övergår till att lyssna till musik och finner ett nytt liv den vägen.

Den följande dagen var vi bjudna på middag hos Pier Giulio och Graziella. Tyvärr var Beatrice inte disponerad. Hon hade haft en dålig natt eller var överansträngd eller något annat – hon stannade till sängs hela dagen, och jag fick inte ens se henne. Lunchen hos Menozzis var emellertid hur trevlig och positiv som helst. Graziella fortsätter måla fastän hon måste hålla sitt ben i vädret hela tiden, och Pier Giulio fortsätter arbeta lika hårt som läkare vid 69 års ålder fastän han är pensionerad och har haft sin svåra cancerkris i hals, mun och nacke. Deras son dök också upp, magrare än någonsin, som numera bara är arbetsnarkoman på heltid. Det är bara att hoppas att det ska gå bra för dem alla tre. Vi pratade mycket om Sicilien och dess underbara mysterier framför allt ute på de Eoliska öarna.

När vi kom hem var Beatrice uppe. Hon hade gett mig två stora tidningsartiklar från 1964 som handlade om ett av hennes man advokatens ryktbaraste fall: en mördare. Rättegången var hur spännande som helst, men artiklarna hade skrivits dagen före domslutet. Ingenting var säkert, allt svävade i luften, och det verkade som om den anklagade skulle bli frigiven i brist på bevis. Jag frågade Beatrice hur det hade gått. I sista stund före den friande domens avkunnande hade ett vittne infunnit sig som kunde meddela att hon hade sett den anklagade vid mordplatsen vid rätt

tidpunkt. Det var bara det som fattades. Han blev fälld, och advokat Ciurlo förlorade ett av sina mest spektakulära mål.

Långt senare besökte han den dömda i fängelset nära Bologna. "Jag kan inte klaga," sade den dömda. "Här i Emilia får man bättre mat än någon annanstans i Italien." Han frigavs senare för gott uppförande utan att ha suttit tiden ut men var lika glad för det, fast han nog gärna hade fortsatt bli serverad den bästa tänkbara mat gratis i fängelset.

Emellertid var avskedet från familjen vemodigt. Jag visste inte om jag skulle få se dem igen. Jag nämnde att jag efter Sicilien skulle kunna passera Genua igen, men ingen var entusiastisk. "Om jag mår lika dåligt då som jag gör nu vill jag nog inte träffa någon," sade Beatrice och trodde att hon kanske skulle gå igenom någon hälsokur någonstans. Graziella kämpar vidare med sitt ben, som hon varken kan stå länge på eller sitta stilla med och som kanske måste amputeras, och Pier Giulio vet inte om han lyckats stråla bort alla sina metastaser. Beppi, deras son, överarbetar sig ständigt med risk för nervsammanbrott och hänger inte med i datorsvängen. De lever på hoppet och ägnar sig åt konst och andra skönhetsvärden, som håller dem vid gott mod med vilket de kanske kan överkomma sina fysiska motgångar, men Beatrice både hör och ser sämre och sämre och kan inte längre läsa någonting. Lyckligtvis finns det talböcker, men hon menar sig knappast ha långt kvar.

Detta blev nu ett kontroversiellt avsnitt, och kritik mot att jag offentligt redogör för sådana smärtsamma tragedier vore skälig; men det viktigaste med dem alla tre var att de trots allt var vid gott mod och optimistiska, utom Beatrice, som dock vid 92 år inte var det minsta påverkad i sin tankeskärpa eller intelligens trots sina ohyggligt tilltagande handikapp. De utgjorde alla tre, Graziella, Pier Giulio och Beatrice, höjden av beundransvärdhet.

del 4 : *Nattliga tokresesvingar till Brindisi.*

På stationen missade jag tåget. Det skulle ha gått 17.39 från Brignole och 17.31 från Piazza Principe men gick i stället 17.31 från Brignole och 17.39 från Piazza Principe. Jag var fel informerad, och tåget till Bologna från Genua måste ta omvägen över Milano. För att resa söderut till Brindisi måste jag ta ett tåg norrut. Så fungerar nu en gång Italiens järnvägar på grund av nedskärningar.

Jag hamnade på en station som hette Voghera. Det var någonstans i ingenstans. När man gick ner från perrongen i underjorden, grå betongkulvertar fullklottrade med färgstarkt obegripligt graffiti, fanns det bara en indikation: Bar. Denna indikation fanns överallt. Det fanns bara ett ställe att ta vägen, och det var till denna Bar. Någon annan station fanns inte.

Där inne var det fullt liv i luckan med glada druckna farbröder, en skrällande TV (naturligtvis) och ett mycket pittoreskt klientel även för övrigt. Jag tog mig en kopp kaffe. Naturligtvis kom det ett par prostituerade med odefinierbar dialekt och satte sig vid mitt minimala bord, urringade, kraftigt målade och med mobiltelefoner som ringde hela tiden. Det hör tydligen till dagens standard. Det var fredag kväll någonstans ute på vischan mellan Genua och Milano. Mitt enda ärende där var att byta tåg. Jag skulle fortfarande söderut men måste nu åka rakt österut som omväxling. Ätminstone slapp man åka vidare norrut.

I Bologna gällde det att vänta i några timmar omkring midnatt på det äntliga tåget söderut. Det var fredag kväll. I den proppfulla väntsalen var klientelet mera påstruket än vanligt. En glad gosse gick omkring och blåste upp ballonger som han sedan släppte ut luften ur med stor konstfärdighet: alla världens vilt associerande ljud kunde produceras, allt från häxtjutor till fisträngda hästar. Samtidigt höll han låda oavbrutet, då han tydligen hade mycket att säga, mest på någon sorts

jugoslaviska. Han var troligen sloven eller kroat men talade även italienska. Hela väntsalen med dess 400 väntande klienter längs hela skalan från trashankar till lyxhippies var hans publik, och han behärskade hela scenen fullkomligt. Ingen störde hans föreställning.

Det var samma väntsal som i augusti 1980, när jag var tredje gången i Italien, sprängdes till stoft och alla dess väntande oskulder till lösa blodkroppar i nyfascisternas värsta sprängattentat. Det finns fortfarande en minnestavla på väggen med namnen på alla de hundratals som omkom.

Klockan ett kom tåget. Det visade sig att alla skulle med samma tåg. Dessutom var det redan överfullt. Det var ju fredag kväll, och då ska alla lösa italienare resa någonstans samtidigt.

Jag hade den underbara turen att få en sittplats på en utfällbar pall i en mittgång. Bredvid på en annan sådan pall hamnade Birgitta från Göteborg. Givetvis kom vi att tala svenska med varandra.

Hon skulle till Rimini för att arbeta där hela sommaren. Första gången hon hade varit där var 1964, då hon flugit till Milano och sedan fortsatt med tåg. Mycket hade hänt sedan dess. Tåget 1964 från Milano till Rimini hade som sina flesta passagerare haft getter, höns och andra kreatur medan människorna mest suttit längs väggarna på träbänkar, som i 50-talets spårvagnar i Göteborg. Det hade varit en resa som hon aldrig hade glömt.

Tyvärr blev vår samvaro kort då hon redan skulle av i Rimini, men vår livliga konversation på ett så fullkomligt vilt främmande språk som svenska hade så imponerat på somliga andra mittgångspassagerare, att de ordnade en kupéplats åt mig i en reserverad kupé. Det var bara att tacka och ta emot. Tack vare det fick man någon sömn i ögonen den natten.

I Brindisi fick jag veta att Ginos dödsdom hade fallit. Jag hade redan anat det länge, men nu fick jag bekräftelse: Brindisis bästa matställe hade stängts och sålts. Vart skulle man nu ta vägen?

Många andra matställen hade stängt även, och ingen kunde ersätta Gino. Till slut fann jag ett provisoriskt ställe vid ankartorget som åtminstone hade trevlig interiör, god spaghetti, god sallad och gott husets vin. Det var bara att nöja sig med vad som fanns.

För övrigt var allting kaos i Brindisi denna lördag. Allting var stängt, och inför avseglandet av kvällens enda färja mot Grekland förelåg den mest obeskrivliga tänkbara organisation. Båten hade sin kajplats längst bort i hamnen 6 kilometer bortom staden, och dit sades det vara omöjligt att gå. Alltså hade rederiet ordnat med busstransport. Denna buss bestod av en minitaxibuss med omkring sex platser. Men passagerarna var omkring 50. Det blåste hårt och kallt, och stället där vi skulle avhämtas var tämligen utsatt för väder och vind. Vi var från hela Europa, Amerika, Mexico och Nya Zeeland. Efter 20 minuters väntan kom den första hämtningen. Minibussen var redan halvfull av långtradar-chaufförer. Ingen av dem som redan väntat i en timme fick plats. Vi andra fick stå kvar och frysa. Så avhämtades vi fyra åt gången en gång i halvtimmen. Min danske vän Thomas, en pensionerad professor i elektronik och vattenkraft, lyckades med mig komma med i den sista hämtningen, och när vi kom fram till båten visade det sig att han fått otydliga instruktioner och varken fått biljett eller boardingkort. Alltså måste han köras tillbaka igen och gå igenom alla formaliteter igen i två olika hamnkontor. Han var 70 år gammal och sade till mig, att han skulle försöka ta båten dagen därpå. Jag försökte dock uppmuntra honom och försäkra honom om att det fanns tid.

Vid 8-tiden två timmar senare var han tillbaka. Han hade lyckats gå igenom alla slussarna och kommit helbrägd fram på andra sidan trots allt.

I tio år har jag berest linjen Brindisi-Patras i båda riktningar men aldrig tidigare upplevat ett sådant kaos, en sådan brist på organisation, en sådan stress och

ovänlighet från de ansvarigas sida och sådana omänskliga förhållanden. Där var en fransk familj med tre små barn som fullständigt struntades i och förbigicks av långtradarchaufförerna i slagsmålet om de få platserna i minibussen. Att resa under sådana omständigheter är inte uppmuntrande. Naturligtvis hade båten sedan hetsig stressmusik i alla högtalare som man aldrig slapp var ombord man än befann sig. Risken är att det inte blir någon höstresa detta år inom Europa. Självplågeriresor är inte att rekommendera och manar aldrig till efterföljd.

Sedan kom problemet med att båten aldrig ville kasta loss. Vi skulle ha avseglat klockan 7, men klockan 10 låg vi fortfarande kvar. Det hette, att vi måste invänta en annan båt. Befälet erkände, att de aldrig hade varit med om något liknande förut. Det kunde alla passagerarna instämma i, att de aldrig upplevat något liknande förut som dagens situation i Brindisi.

Till slut kom vi dock iväg, och professor Thomas och jag som de enda skandinaverna fortsatte att hålla ihop. Han hade mycket intressant att berätta om världens energiproblem. För tio år sedan lovade vindenergiförespråkarna i Danmark att vindkraften skulle stå för 10 procent av Danmarks energiförsörjning år 2000. De blev utskrattade, och få tog dem på allvar. När år 2000 kom var vindkraftens del i Danmarks energiförsörjning 12 procent.

Mest pläderade han för fusionsenergi som den enda helt rena och biproduktfria energiformen. Problemet var att man ännu inte fått den att fungera, men engelsmännen lär vara på väg att klara det. Solenergin är också på väg, men även där har man ej ännu gjort det definitiva genombrottet och kunnat frambringa den rätta solcellen. Om ett genombrott sker kan det bli den stora energirevolutionen i detta århundrade, vilken så innerligt väl behövs om jordens tillgångar, klimat och miljö skall kunna räddas.

Det förekom en liten tyska från Stuttgart som hade en ryggsäck större än hon själv. Hon var ytterst oförarglig men en fruktansvärd tråkmåns genom sin ohejdbara pratsamhet och efterhängsenhet, vars påfrestande egenskaper fördubblades genom att hon dessutom hela tiden fnittrade. Men hon var tapper och hade kånkat runt med sin oformliga ryggsäck i hela världen genom både öknar och över bergskedjor.

Vi passerade Korfu nattetid utan att vi märkte det och ankrade troligen inte där. Den gode Gerald Durrell har en märklig historia att berätta om den sista operaföreställningen på Korfu.

del 5: Den sista operaföreställningen på Korfu.

Vi passerade Korfu nattetid utan att vi märkte det och ankrade troligen inte där. Den gode Gerald Durrell har en märklig historia att berätta om den sista operaföreställningen på Korfu. Det var ett operasällskap från Italien, och deras opera var "Tosca". Nu var deras primadonna tämligen fet, vilket ju operasopraner ej alltför sällan är. I "Toscas" slutscen skall huvudpersonen madame Tosca själv, supersopranen, hoppa ut för en slottsterass och slå ihjäl sig. Detta är operans effektfulla final. Operan framfördes, och allt gick bra, men de ansvariga scenarbetarna hade uraktlåtligt ta sopranens specifika vikt med i beräkningarna när hon skulle göra det stora hoppet: inga stötdämpare hade anordnats. Detta hade till följd, att när hon hoppade ut så slog hon sig halvt fördärvad och gav luft åt sin smärta genom högljudda och oavlatliga utrop, sådana som endast en stor sopran kan producera i moment av höggradig smärta, vilket överröstade hela orkestern och i viss mån gav en helt oavsedd verkan åt finalen. Meningen var ju att hon skulle dö, inte fortsätta vråla efter döden. Dirigenten fann det nödvändigt att maximera alla orkesterns maxieffekter och förlänga finaltakterna med extra repris och codor, bara för att primadonnans ej reglementsensliga vilt improviserade skrin inte skulle ge den totala

tragedin en parodisk prägel. Resultatet av hans ansträngningar blev naturligtvis motsatsen mot den avsedda, då damen fortsatte skria och kvida långt efter att orkestern klingat ut.

För att förhindra en sådan fadäs följande operaafteon fick scenarbetarna stränga tillrättavisningar, och de förstod vikten av att något sådant inte fick upprepas. De gjorde sitt bästa, och deras nit i uppgiften var det inget fel på. Även deras avsikter var absolut hederliga. När så den stora finalscenen kom och primadonnan hoppade, (det kan ha varit Montserrat Caballé eller någon sådan,) hade scenarbetarna utfört sitt förebyggande arbete så ordentligt med så kraftiga extra mjuka madrasser, att underlaget fungerade som en studsatta eller trampolin, så att den väldiga primadonnan studsade flera gånger och efter sitt dödshopp flera gånger återkom studsande upp och ner inför den häpna publikens blickfång, med den påföljd att operans final den andra kvällen fick en helt annan och ännu mera oväntad verkan än den första. Aldrig hade väl någon publik erbjudits mera häpnadsväckande operaspektakel med mera förvånande extra tekniska effekter än den sista operapubliken på Korfu.

del 6 : *Athen.*

Det kändes gott att vara hemma i Grekland. Vi kom i land klockan 13, och jag kunde i lugn och ro avnjuta en välkomstkopp kaffe på busstationen innan tåget skulle gå 13.54. Ett flertal från båten fanns med på tåget inklusive den lilla energiska tyskan från Stuttgart med elefantryggsäcken, men Thomas såg jag inte mer. Han kanske tog igen sig ett dygn i Patras, vilket han i så fall gjorde rätt i och var honom väl unnat efter den skamliga behandlingen i Brindisi.

I Athen var allting kaos, ty det var val på gång. Först trodde jag det var någon landskamp i fotboll som avgjordes i dagarna, ty folk bar sig precis åt som en huliganiserande fotbollspublik: åkte omkring med flygande fanor, sjöng kampsånger, blockerade trafiken, drog omkring på gatorna i flockar utan att bry sig om trafiken och var i största allmänhet lössläppt och vettlös. Men det var politiska val på gång, och ingenting fungerade.

Mitt vandrarhem Dionysos var stängt. Jag fick söka mig ett annat efter att ha vallat en kinesiska från Hamburg, som sökt min hjälp på tåget, till hennes destination: Athens internationella vandrarhem, det billigaste i Athen, för 1600 drakmer natten, om man är medlem. Hon hade på tåget fått telefonsamtal på sin mobil och väckt alla resenärers munterhet och fascination med att högljutt rabbla iväg på rinnande kinesiska - det var direktsamtal från Hongkong. Den grekiska damen bredvid henne, en vacker madonna, skrattade nästan på sig. Det hör till bilden att vår Hongkongtös var en liten satt och beskäftig dam, vars blotta uppenbarelse hade kunnat höra hemma på en varieté.

I stället hittade jag Annabel runt hörnet. Priset var 50 kronor natten, och stället var trivsamt. En korean tog genast hand om mig, jag blev hans rumskamrat, och senare infann sig även en trind amerikan från Texas i samma rum, en sympatisk dagdrivare utan framtänder, som enligt egen utsago inte gjorde något för att förtjäna sitt levebröd. Han var desto pratsammare i stället.

Även min senast upptäckta stamkrog Platon hade stängt. Jag fick återgå till gamla Proodos i stället, som jag inte besökt sedan de där för många herrans år sedan tog svinaktigt för mycket betalt för vinet. Den här gången tog jag bara vatten - och de tog för mycket betalt för det också, då de lade på 50%.

Under hela natten tjöt sirenerna och tutade bilarna omkring i staden och verkade att vara särskilt flockade omkring vårt kvarter. Det var som en ständig brandkårsutryckning, men det var inga eldsvådor det gällde utan bara grekiskt

effektiv valkampanj. Ändå lyckades man sova hela natten åtta timmar i sträck. Det var ju första gången på två dygn man hade en säng att sova i.

På morgonen fick jag veta vad som hänt med Dionysos: stängt till följd av lurendrejeri. En svensk och en holländare kom till vandrarhemmet och tänkte stanna länge. De ombads då betala för en månad i förskott. De var så dumma att de gjorde det. De måste ha haft mycket pengar, vilket alltid är ett misstag när man reser. Några dagar senare kom polisen och stängde etablissemang. Den ansvarige delägaren hade inte betalt hyran. Han hade i stället använt svenskens och holländarens pengar till att starta ett Internet Café. Även den andre delägaren, min gode vän och värd Nikolas, hade blivit lurad och ruinerad. Enda sättet för svensken och holländaren att få tillbaka sina pengar hade varit att öppna en process. En sådan hade kostat det dubbla mot vad de förlorat.

Sålunda förblir Dionysos vandrarhem stängt, skurken har kommit undan och är förmodligen i smöret, medan alla andra är arga och missnöjda förlorare. Även i Grekland kan sådant hända.

Även Annabel hade haft sina problem. För ett år sedan var här öppet hus med barsservering, och hit kom då drivor av folk som inte bodde här. Dessa gäster var vanligen ryssar, och de inte bara drack för hårt och för mycket, utan de prånglade även droger. Det krävdes åtgärder. Baren stängdes för gott, och numera är det enda som serveras sådant som gästerna får tillreda själva: kaffe, te, soppa, smörgåsar, kokta ägg, med mera. Det är ordning och reda på torpet.

Man hör ju ständigt om hur turister blir lurade och plockade på pengar, men det finns faktiskt också varianter. Edward, min omåttliga pratkvart till outhärdlig rumskamrat, han utan framtänder, hade på sin väg mött en hästdroska med fyra amerikanska tanter, renodlade "hags" (kärningar fast ännu värre). De hade avslutat sitt drosknöje och skulle betala kusken. De hade händerna fulla med sedlar. "Nej, du borde ge honom mera," sade den ena. "Ge honom 20 dollar till," sade den andra. Och de prackade på den stackars kusken en massa dollar. "Hur mycket gav ni honom?" frågade Edward sedan. "Bara 100 dollar," sade tanterna. Edward var säker på att det var mycket mera. "För hur lång tid? 10 minuter?" frågade han.

Den kusken skulle aldrig mer kunna bli okorrumpad.

Bland alla tiggare och gatumusikanter förekom det en som imponerade på mig. Han satt i rullstol och sjöng för fulla muggar - sopran. Han var en koloraturkontratenor som både joddlade och utkonkurrerade Cecilia Bartoli med sina svindlande kadenser. Han sjöng mest med slutna ögon och hade kunnat vara blind också, men det kunde jag inte avgöra.

del 7: *Doktor Sandys miljöprogram.*

Den elfte april, en tisdag, kom våren till Athen. Det hade varit blåsig, kallt och mulet en längre tid och till och med regnat något, men nu bröt solen fram med full rulle och fick hela Athen att med ens glädjesprudla. Det var som gjort för en språngmarsch upp till Lykabettos, där kapellet högst upp för en gångs skull var öppet och lägrat av framför allt tyska turister: en enorm skolklass med den obligatoriska föredragshållaren till lärare, som predikade för de moltysta exemplariska tyska (österrikiska) studenterna non-stop. Jag stannade där uppe en bra stund, men när jag gick ner höll predikanten ännu på och satt alla studenterna i strikt oförändrade ställningar. Det är väl bara tyskar här i världen som lyssnar i givakt utan att avbryta ens för behövliga frågor.

I Monastirakis hade äntligen mitt älsklingsställe Pireus öppnat igen efter de kaotiska valomgångarna. För bara 400 drakmer får man en halvliter Retsina till maten, vilket är som sig bör, medan hela stadens mest ursprungliga original passerar

revy. Allt händer i detta bilfria hörn av staden, och man kan sitta där hela dagen och vara bergsäker på den bästa tänkbara oupphörliga underhållning.

Doktor Sandy hade åldrats. Han hade tappat flera tänder, blivit mindre och även skrumpnat något, och han medgav själv att åldern gav honom accelererande besvär med tänderna. Likväl var han mera aktiv och livlig än någonsin, och hans aktuella engagemang var som vanligt ytterst genomgripande.

I vanlig ordning förhörde han sig noga om min hälsa, och jag gav den traditionella beskrivningen: jag hade varit hur dålig som helst så länge jag stannat hemma, och så fort jag hade lämnat Göteborg hade samtliga hälsoproblem med accelererande hastighet förskingrats. Han lyssnade uppmärksamt och bad mig noga beskriva hemmasymptomen i kontrast mot utlandsvanorna. Som vanligt drog han sina mycket precisa slutsatser:

"Du sitter för mycket stilla. Du måste röra på dig mera. Gå i stället för att åka. Ingenting är nyttigare än fysisk ansträngning. Låt det ta den tid det tar. Det lönar sig alltid. Fysisk exercis har framför allt den överväldigande fördelen med sig att det tvingar en att slappna av. Ditt liv är fyllt av spänningar på grund av stress och stillasittande kroniskt arbete. Ingenting kan vara mera ohälsosamt. Du måste bryta den onda cirkeln av din arbetsnarkomani och prestationsångest. Annars kan du aldrig bli fullt frisk mera."

Sedan övergick vi till viktigare patienter. Han var som mest engagerad i grekisk miljövård. "Det gäller att få grekerna att fatta att de inte ska bränna ner sina skogar. Träd har en förunderlig förmåga att dra åt sig regnmoln. Om träden försvinner så försvinner även regnen. Därför är det klokaste man kan göra miljömässigt över hela världen att plantera träd. Det finns ingen större miljöfara för hela mänskligheten än skogarnas försvinnande."

Vi kom in på den globala miljöproblematiken, och som vanligt framställde han den rådande situationen i hela sin fullständigt sakliga omänsklighet. Jag kan inte återge det. Men han var läkare. Han hade inget annat val än att se realistiskt på saken.

"Om allt som behövde göras skulle göras och det genast skulle det inte vara några problem. Problemet är att ingen vill eller kan göra vad som behöver göras."

Naturligtvis frågade jag då vad det var som behövde göras.

"Naturens ordning måste återställas. Dess balans är rubbad. Det innebär livsfara för allt liv på jorden. Rovdriften på naturen måste upphöra. All avverkning i alla regnskogar måste upphöra. Värst är situationen just nu i Indonesien. Västvärlden måste avstå från konsumtionssamhällets överdrifter. Man måste inte duscha 4-5 gånger om dagen, man måste inte ha en massa parfym och smink, man måste inte ha mer än en dagstidning och veckotidning, man måste inte röka och droga sig, 90% av medicinindustrin är förfelad och mera skadlig än nyttig, varje enskild människa måste inte ha en egen bil, och så vidare. Skrota alla onödiga pretentioner, och hela världen skulle må mycket bättre.

Men det viktigaste och svåraste är att mänskligheten måste reduceras, helst halveras eller ännu mer. Vi har blivit för många för vårt eget och hela planetens bästa. Hälften av mänskligheten har inte ens tillgång till rent vatten. Naturen sköter kanske om detta problem själv, men det är ingalunda säkert. Malariaepidemins expansion, aidskrisens fortsatta utbredning, den nya tuberkuloskrisen, risken är att allt detta inte är tillräckligt.

Och storstäderna måste saneras. Därifrån utgår hela världens förgiftning. Om alla världens megastäder på över 10 miljoner invånare i ett slag skulle försvinna genom jordbävningar eller vulkanutbrott skulle vi göra stora framsteg genast. Men problemet är, att ingen vill åta sig ett så ytterst omänskligt men kanske ändå högst nödvändigt ansvar."

Han hade varit hela vintersäsongen i olika länder i Orienten och hyste en viss försiktig optimism beträffande Iran, ingen optimism alls beträffande Syrien och Palestinafrågan och stor skepticism beträffande Turkiet. "Kurderna fortsätter att vara förtryckta, och turkarna fortsätter att förtränga alla inrikespolitiska problem."

Men hans främsta orientaliska engagemang gällde islam. "Detta är världens osundaste och absurdaste religion. Den har reella planer på att överta världen, den smugglar metodiskt in muslimer i alla västländer och planterar muslimska kolonier där, den ägnar sig systematiskt åt samhällsomstörtande verksamhet i hela världen, den satte med berätt mod i gång med den nya Tjetjenienkrisen genom att spränga civila bostadskvarter i Moskva, överallt sträcker den sina underminerande tentakler, medan samtidigt hela denna världsreligion skulle kunna sprängas på ett ögonblick som en uppblåst ballong med en enda liten nål."

"Ämnar du göra det?" frågade jag naturligtvis.

"På lång sikt är det oundvikligt att så sker," sade han.

Han kom också in på Greklands sociologiska problem och berättade att för varje barn som föds i Grekland görs en abort. "Abort är så gott som fri i Grekland, och de gör det också utan att ha en aning om vilka dödliga sår det lämnar efter sig. Frivillig abort är inte bara mord utan också delvis självmord, men framför allt är det en kvinnlig outplånlig självbefläckelse. Vi vet ännu inte idag exakt vilka långtgående följder detta har på det kvinnliga psyket. Vi vet bara att följderna är mer än bara långtgående."

Han menade att fri abort var lika extremt oförnuftig som påvens absurda förbud mot varje form av familjeplanering genom barnbegränsning. Naturligtvis måste aborter få utföras när det är medicinskt angeläget, men det är skillnad mellan preventivmedel och abort.

"Men måste inte varje kvinna få ha rätten att avgöra själv?" frågade jag.

"Naturligtvis, men varje läkare måste också få ha rätten att neka. En kvinna är aldrig ensam om sin abort. Saken angår i regel minst två olika människors samveten, och dem har ingen påve någon rätt att blanda sig i och påverka."

Vi kom båda fram till att det var en svår fråga.

På natten fick jag och Edward en tredje reskamrat, en kines. Han visade sig vara besvärlig. Han förkastade Athen som världens smutsigaste stad och hävdade, att något sådant var en omöjlighet i Kina. På natten stängde han fönstret. Han ville inte ha frisk luft och ville tydligen vakna upp på morgonen i ett rum av stinkande dunster. Som jag var den siste till sängs och kinesen redan sov frågade jag Edward om jag fick öppna fönstret en aning. Han förstod inte meningen med att det hade stängts. Det var ju vår nu.

Senare på natten vaknade kinesen och gick på toaletten. Sedan gick han och hämtade portieren. Edward hade brukat röka i sängen, men han sov nu. "Men här är det ingen som röker," sade portieren när han kom in. "Men fönstret är öppet! Se själv!" sade kinesen och var mycket upprörd.

"Kan ni inte stänga det?" frågade portieren.

"Naturligtvis kan jag stänga det, men jag har redan stängt det en gång."

Portieren förstod situationen fullkomligt, sade inte ett ord mer, stängde fönstret åt kinesen och gick.

Så vi fick sova med stängt fönster hela natten och vakna på morgonen i ett instängt rum av stinkande sura dunster.

Men på morgonen när jag satt nere i lobbyn med mitt morgonkaffe behövde jag en bok från vårt rum. När jag hämtade den var kinesen i badrummet. Då öppnade jag fönstret till maximum och försvann. Han skulle aldrig få veta vem som utfört attentatet mot hans innersta säkerhet med att trotsa honom och öppna det.

En halvtimme senare kom han ner rasande och lämnade hotellet med allt sitt bagage. Jag satt och skrev dessa aktuella sentenser utan att bevärdiga honom med en blick.

Man frågar sig: Om sådana människor inte tycker om Athen, varför kommer de hit då?

del 8 : *Grekiskt avsked.*

Överallt får man ständigt höra att Athen är Europas skitigaste stad, att det inte går att andas där, att det är en avskryvård stenöken av bara föroreningar, och så vidare - som stad har Athen kanske det sämsta ryktet i hela Europa. Ändå är den så oändligt fascinerande och intagande. Man hittar ständigt nya infallsvinklar och oaser, man upptäcker ständigt nya kvarter och intagande stadsdelar, ingen del av Athen är direkt frånstötande - det skulle i så fall vara de kalla affärskvarteren kring Syntagma. Jag kan inte hjälpa det, men jag finner alltid Athen vara Europas mest levande stad, och jag tycks ofelbart alltid leva upp här som ingen annanstans.

Edward berättade att kinesen kom tillbaka ännu en gång. Han hade tänkt stanna två nätter men flyttade efter den första. Han tyckte att allting var tokigt i Grekland. Ingenting fungerade, ingenting var korrekt eller konsekvent, ingenting var som det borde vara. Han tålde inte gatuoväsendet och kunde inte andas Athens luft, han kunde inte bli ren av att tvätta sig, och så vidare, och Edward förklarade hans stördhet med att "de äter hundar i Kina". Faktum är att kinesen verkade mera störd och tokig än hela Athen.

Även Edward hade sina sidor. När han väl fick en cigarett mellan sina fingrar och ett cigarettpaket att tillgå kunde han hålla låda oupphörligt medan han kedjerökte. Han hade mycket intressant att komma med, men genom det oupphörliga malandet fick man snart panik. Det var amerikansk "one way conversation" när den var som monotonast. Han var fullständigt vänlig och älskvärd med sina stora goda ögon och liknade Fernandel med sina livliga ögonbryn, men leendet utan framtänder och med framträdande kindbetar måste tyvärr skapa en ofrivillig aversion hos den motvillige lyssnaren.

Han hade också sina bestämda åsikter. Han ansåg inte bara att alla muslimer borde kastas ut ur Europa (och särskilt alla marockaner och algerier ur Frankrike) utan även alla sydamerikaner ut ur USA. Han ansåg att västvärldens stora problem var att "de inte längre ville arbeta själva och därför importerade subversiv arbetskraft från den muslimska världen och Sydamerika, som därför invandrade i massor med flertalet utan arbete, vilka då mest kom att sysselsätta sig med den farliga men lukrativa handeln med droger." Han menade att hela västvärlden höll på att undermineras genom drogsubbkulturen, och att enda sättet för västvärlden att rädda kultur och identitet var att lära sig börja arbeta igen.

Detta rimmade illa med hans egen uppenbarelse. Han gjorde absolut ingenting för att förtjäna sitt levebröd, ägnade sitt liv i princip bara åt att äta och sova, han var tämligen fet och struntade fullständigt i sin egen stil - annars hade han åtgärdat bristen på framtänder. Han om någon var själv den perfekta inkarnationen av västerländsk förslappning och dekadens.

Det var även många andra att komma ihåg att säga adjö till. Det var bananmannen på Monastirakis, som alltid förser mig med Greklands bästa bananer, en mycket skicklig och trevlig fruktförsäljare med röst som en megafon, det var min kypare på mitt favoritställe Epeiros, som alltid är lika glad åt att återse mig och som alltid vet precis vad jag vill ha: jag behöver bara säga "the usual thing", och han kommer ögonaböj med världens läckraste moussaka samt grekisk sallad samt halvliter vinkaraff; denna gång var han så stressad av en italiensk turistinvasion att

han i misstag gav mig fel växel och 5000 drakmer för lite, vilket gjorde honom utomordentligt olycklig när han märkte sitt misstag och bad mig om och om igen om ursäkt, men som fullständigt oavsiktligt misstag var det ju ingenting att fästa något avseende vid; och det var mina nya fryntliga vänner på Annabel Hotel, två stora runda farbröder och varandras fullkomliga motsatser: den ena ytterst hjälpsam och vänlig, den andra ytterst burkig och oåtkomlig - tillsammans var de som ler och långhalm.

Det regnade under tågresan från Athen till Patras; det hade jag aldrig upplevt förut. Vid ankomsten till Patras möttes jag av en obehaglig överraskning: båten hade gått. Det hade heller aldrig hänt mig förut. Hamnkontoristen försökte pracka på mig alternativa resor till Ancona, Venedig eller Trieste till rena svindlarpriser, som inte var att tänka på. När jag inte nappade blev jag helt ointressant för honom, och han bad mig kort gå till HML-kontoret vid port 7 ett antal kilometer från staden för närmare information.

Jag hade turen att finna det kontoret öppet. Jodå, båten hade gått klockan 20, och nästa båt till Brindisi skulle avgå först följande dag. Det var bara att övernatta. Jag fick biljetten genast, men vad hjälpte det? Detta var resans första försinkning och ekonomiska avbräck. Det var bara att hoppas att det inte skulle bli flera.

Numera var man ju van vid att finna sig strandsatt i Patras vandrarhem, men tidigare hade det varit för att det inte gått några båtar alls, men nu hade man råkat ut för en plötslig ändring i den reguljära tidtabellen.

Den här gången var det emellertid åtminstone inga bråk på vandrarhemmet. Det var bara det att trängseln hade tilltagit. Det gamla sällskapsrummet, som råkat så illa ut förra gången jag var här med allmänt slagsmål och vådeld med sotregn över hela hemmet, hade nu gjorts om till extra sovrum med fyra nya tvåvåningssängar. I badrummet fick damer och herrar duscha samtidigt och klä av sig samtidigt och, om de behagade, även göra annat samtidigt där, vilket föranledde vissa svårigheter för blygare personer. I ett av sovrummen huserade en hel familj med barn och allt som råkade låsa in sig, så att de inte mera kunde komma ut och gå på toaletten. De försökte alla i tur och ordning frenetiskt och sedermera även hysteriskt forcera dörren under några timmar utan något som helst resultat medan dock de utomstående hela tiden hörde hur paniken ökade i styrka där inne. Det stormade innanför den dörren hela natten. Under den ihållande frenetiska aktiviteten glömde de kanske bort sin nödighet, ty bullret dog sedermera långsamt men säkert ut. Annars var det helt lugnt på vandrarhemmet trots både jugoslaver och negrer och turkar.

del 9 : *Festliga breddgrader.*

Den följande dagen i Patras blev den mest idealiska tänkbara. Solen gassade som mitt i sommaren, man kunde riktigt frossa i den ljuvliga solens förkrossande vårvärme, och det var bara att ta det lugnt, njuta, läsa och skriva. På kvällen avgick båten, och som reskamrat fick jag en fenno-schweizare: hans mor var finska, men han var själv definitivt schweizare, som varken kunde italienska eller franska men dock spanska i någon mån. Han hade i princip kommit direkt från Egypten där han haft alla tänkbara pärser i tredje-klass-tåg till Luxor och Assuan, ansatt av tiggare och studenter ständigt överallt, och där endast Alexandria erbjudit någon lättnad i den oupphörliga tiggarterrorismen. Så hade han flugit till Athen och omedelbart ställts inför den fullständiga kulturchocken att efter Egypten möta ett land (Grekland, Athen) med ordning och reda, där ingen ansatte honom, där han själv måste ställa alla frågor, där allting fungerade, och där folk var så kallsinniga i sitt extrema ordningssinne och snusförnuft att det nästan var svårt att komma till tals med dem.

När han tog bussen från Athen till Patras måste han själv fråga om det var rätt buss i stället för att alla frågade honom om han verkligen var på rätt buss. Allting i Grekland var tvärsom mot hur det var i Egypten.

Koreanen och kinesen på mitt vandrarhem i Athen hade nog kunnat diskutera med honom om hur det verkligen förhöll sig med den athenska perfektionen, den perfekta ordningen, det kallsinniga folklivet, den exemplariska renligheten, etc. Men dessa exotiska gäster från Bortre Orienten hade kanske inte ännu hunnit uppleva den dimension av verkligheten som staden Kairo står för med sina 14 miljoner invånare på en minimal yta i den muslimska världens största stad.

Grekland var nu ett avslutat kapitel på min resa. Nu stundade Sicilien, för vilket jag förberedde mig genom metodisk genomläsning av Mario Puzos samlade verk ("Sicilianaren", "Gudfadern", m.m.) samtidigt som jag nostalgiskt tänkte tillbaka på tidigare bättre reseårgångar, som 1992 och 1995, som jag aldrig senare lyckats överträffa. 1992 såg mig genomföra två stora Europaresor utstuderande både Bulgarien och Sicilien samt den första Indienresan och resan till Egypten, medan 1995 även såg mig besöka både Bulgarien, Turkiet och Sicilien två gånger plus två Himalayaresor av vilka den andra var den enda fullt perfekta som jag någonsin lyckats genomföra. Alla år sedan dess hade någon resa sparat ur eller gått snett på något sätt, och även 2000 hade börjat illa, då jag från början på denna "Tokresa" skippat både Bulgarien och Turkiet - oförlåtligt ur bulgarisk och turkisk synpunkt! Minuspoäng direkt!

Ändå var åtminstone resan hittills relativt lyckad trots dagsförseningen i Patras - aldrig hade jag haft det bättre i Grekland än denna årgång, och Grekland är ändå alltid det viktigaste på alla mina Europaresor.

Överfarten skedde smärtfritt, men då den bara tog 13 timmar blev dagen i Brindisi (i väntan på nattåget mot Sicilien) desto längre. Emellertid kände konstnären och chefen för restaurangen vid Ankarplatsen igen mig, och han lät mig slippa undan billigare denna gång och gav mig desto mera vin i stället, vilket givetvis tacksamt togs emot, så att jag blev tjommis på en gång med hela personalen och lovade att komma tillbaka en annan säsong.

Från järnvägsstationen skingrades småningom i vanlig ordning alla utländska medresenärer från båten i olika riktningar, mot Rom, mot Neapel, mot Bologna eller mot Venedig. Till slut fanns som vanligt bara jag kvar som den enda som skulle ut mot det vilda Sicilien, medan jag frossade mig igenom alla Mario Puzos skräckinjagande böcker om ensidigt oavlatligt och hopplöst maffiavåld. Men jag fick förstärkning. Stationen invaderades plötsligt av hundratals flottister på permission. De var lika livliga och vilda och lika frejdiga som militärerna från Alperna, som ledsagat mig ner från Brennerpasset, och ett icke ringa antal av dessa tuffa gossar från marinkåren skulle nu eskortera mig hela vägen ut till Sicilien. Det lovade att bli en livlig natt.

Två gånger ringde jag till Nino i Palermo från Brindisi och meddelade hans automatiska sekreterare min exakta ankomsttid. Som vanligt är det ett vågspel att bege sig dit: man vet aldrig om man blir mottagen med öppna armar eller med kallaste nonchalans eller av poliser med k-pistar. Men om Nino bara fått mina meddelanden är hela Sicilien det säkraste stället i världen till och med för sådana som jag.

Det blev som väntat: full rulle på tåget hela natten. Flottisterna höll på utan att någonsin förtrötta, och när man vaknade till vid 4-5-snåret festade de fortfarande.

del 10 : *Katastrof i Palermo.*

Vädret vid Messinasundet verkade inte lovande, men det regnade i alla fall inte. Tåget vidare mot Palermo hade bara vagnar i första klass. Dessa hade installerats i stället för andra klass och gällde som andra klass, ty de var tämligen misshandlade med inte bara oläslig graffiti överallt utan en hel del annat också. Min medpassagerare berättade att tågen inte städades längre. Han hade en gång tagit ett tåg från Palermo till Rom och funnit en rutten apelsin under ett av sätena och av naturliga skäl inte rört den. Tre dagar senare hade han tagit exakt samma tåg igen och råkat hamna på samma plats, vilket han varseblev, när han fann samma apelsin kvar på samma ställe under sin plats i endast något längre framskridet upplösningstillstånd. Ofta hade han tagit detta Romtåg och funnit det inte bara ostädat utan även utan pappershanddukar, utan toalettpapper och utan vatten. Medan de italienska statsjärnvägarna ständigt drar in på personal höjer de samtidigt biljettpriserna medan de sänker standarden. Inför klagomål svarar järnvägsmyndigheterna i regel, att de ohygieniska missförhållandena alltid beror på att städerskor, pappersexportörer och sanitetsvårdare (inklusive vattenklosettsfyllningsmästare) i allmänhet av kanske strategiska skäl strejkar samtidigt.

I Palermo väntade katastrofen. Nino var inte hemma och hade inte kommit för att möta mig. Jag visste inte ens om han fått mitt brev med min ankomstinformation, som jag skickat från Göteborg före avresan. Han var kanske hos sin syster i Sant'Agata uppe i bergen, vilket föreföll det troligaste, ty vädret var gott och varmt i Palermo.

Jag försökte då ringa Paola. Efter flera upptaget-svar lyckades jag få henne själv i luren. De skulle precis resa bort. De visste ingenting om Nino. "Varför har du inte ringt tidigare?" var hennes ytterst skäliga fråga. Därför att jag bara ringt till Nino och förlitat mig helt på honom.

Det var bara att erkänna resans första katastrof. Under sådana omständigheter var resan till Sicilien ett fiasko. Det hade kanske gått bättre om jag inte kommit på en lördag utan kommit en dag tidigare och inte missat båten i Patras; men det får vi aldrig veta.

Det var den 15 april, dagen för Titanic-katastrofen och mordet på Abraham Lincoln och min resas trettonde dag. Det var kanske dåligt taimat att få trettonde resdagen att sammanfalla med presidentmord och Titanickatastrofen, men vem tänker väl på sådant i förväg?

Samtidigt hade jag råkat läsa slut Mario Puzos mästerverk om "Gudfadern" med alla hans mord och maffiakrig och om "Sicilianaren" med alla hans mord och stora tragedier, banditen Giuliano, som slutligen mördades 27 år gammal av sin bäste vän år 1950; men all denna blodiga läsning, ehuru verklighetsförankrad, hade säkert inte haft någon inverkan på min aktuella fiaskosituation i all övergivenhet på Sicilien dagen före Palmsöndagen att göra; men ho vet?

Det var lördag kväll före palmsöndagen, och det vill inte säga litet det vad beträffar folkliv, tågkaos och allmän reshysteri. Alla på hela Sicilien skulle tydligen ta tåget någonstans denna afton, och helst skulle de alla med samma tåg. Klockan 15 var det omöjligt att få plats på Venedigtåget, och klockan 17 var det omöjligt att få plats på Milanotåget. Båda skulle ha fört mig till Florens, där jag inte varit på 10 år. I stället fick jag ta nattsitttåget till Rom, men fördelen med det var att ruschen då var över. Man fick sitta helt i fred på detta tåg i egen kupé och vräka sig och sova gott hela natten, bättre än på något överträngslat Venedig- eller Milanotåg med hela hysteriska familjer i varenda liggvagnskupé.

När jag kom fram till Rom 9.15 skulle det gå ett tåg till Perugia 9.20. Där hade jag aldrig varit, och dessutom var det på vägen till Florens, så jag tog det genast. Det skulle komma fram 11.40, men 11.30 passerades en ort som verkade intressant. Det

visade sig vara självaste Assisi, där jag aldrig hade varit förut, så jag hoppade av direkt.

Den helige Franciscus hemstad ligger inom gångavstånd från stationen, om man inte har mycket bagage. Själv tog jag bussen upp (1200 lire) och gick sedan ner, vilket var en utmärkt lösning. När jag kom upp höll de som bäst på med att fira palmsöndagens heliga liturgi med överväldigande vacker flerstämmig kör och orgel. Där var tjockt med besökare i den lilla gravkyrkan, och det var hur stämningsfullt som helst. För en gångs skull orkade man vara med om en gudstjänst till slut, ty musiken var verkligen smäktande ehuru okänd. Det var bara att slå sig ner, njuta och vila.

Den helige Franciscus kvarlevor ligger i en krypta i kapellets hjärta tillsammans med fyra av sina närmaste tiggarröder. Ovanför denna intima och genuina kärnkyrka är den stora basilikan konstruerad med pampiga väggmålningar av Giotto, men Kenneth Clark har rätt: Giottos mästerverk i Arenakapellet i Padua kunde han aldrig senare överträffa. Men Giotto är ändå Giotto, och man kan fullt ut njuta av varje detalj i hans bedårande fresker, fastän mycket av detta skakades sönder av jordbävningen för några år sedan. Allt är nu återställt.

Där var folk från hela världen som tillhörde alla religioner. Franciscus är ett sådant helgon som bryter sig ut ur den katolska kyrkan, då den inte är tillräcklig för honom. Hit kommer skockar av japaner och koreaner, buddhister och hinduister för att be och bli bättre som buddhister och hinduister, liksom de kristna vilken kyrka de än tillhör även inspireras av Franciscus exempel till att bli bättre kristna. Hans exempel som ytterst medmänsklig tiggarmunk är universellt och applicerbart för varje religion.

Det visade sig sedan vara svårt att ta sig tillbaka till Rom från Assisi igen, ty det verkade inte gå några tåg till Rom från Assisi utan bara från Rom till Perugia. Emellertid fanns det tåg till Florens, så det var bara att sätta sig på ett av dem och så äntligen få uppleva Florens igen.

del 11 : *Romersk Marathon.*

Det visade sig sedan vara svårt att ta sig tillbaka till Rom från Assisi igen, ty det verkade inte gå några tåg till Rom från Assisi utan bara från Rom till Perugia. Emellertid fanns det tåg till Florens, så det var bara att sätta sig på ett av dem och så äntligen få uppleva Florens igen.

Där var det stökigt värre. Hela Florens verkade vara i farten på den ytterst myllrande järnvägsstationen denna palmsöndagsafton, då tydligen hela Florens skulle resa någonstans samtidigt. Emellertid fann jag ett udda tåg utan supplement till Rom, vilket dock inte gav mig någon tid över för Florens.

Desperat försökte jag få tag i Annie i Rom. Jag hade fått tag på hennes dotter, som berättat att hon skulle vara borta hela lördag-söndag, men hon tycktes inte heller komma hem på kvällen. Från Rom försökte jag vid ankomsten flera gånger omkring klockan 10 men utan resultat. Till slut ringde jag Paolo. Han, som aldrig svarar annars och som aldrig är hemma, svarade genast.

Vi kom överens om att träffas vid hans tunnelbanestation. För att komma dit måste man ta tunnelbanan. För att komma ner i tunnelbanan måste man ha en biljett. Förra årets mardröm upprepade sig: det fanns ingen biljettkassa, det fanns ingen biljettförsäljare, och biljettautomaterna vägrade samarbeta eller vägrade ge växel. Man fick jaga iväg över hela stationen för att hitta någonstans var man kunde växla till sig biljettpengar, och ett annat spanskt par var i precis samma bryderi och sprang också omkring och velade, totalt saboterade av det odugliga lokala biljettsystemet.

Till slut kom man dock iväg med eller utan biljett, och vid rätt stationsmyrning väntade Paolo. Han tog gästvänligare emot mig än någonsin, bjöd på spaghetti, vin och sprit och gav mig husets nycklar, min första säng att sova i på tre nätter, och den första tillgången på rinnande vatten och en dusch sedan jag lämnat Grekland för tre långa svåra dygn sedan. Det kan svårligen finnas någon större kroppslig njutning än att bli ordentligt ren efter att ha varit ordentligt smutsig.

Jag hade lovat Paolo att vila hela måndagen, men första dagen i Rom gick det bara inte. Naturligtvis måste man ut och springa runt hela staden med förödande konsekvenser för fötterna, som inte tålde en sådan grym romersk behandling. Man drogs till en början direkt ner till Peterskyrkan, som bara ligger en halvtimmes promenad från Paolos bostad, Paolo hade sagt att pilgrimsinvasionen för år 2000 inte var så farlig, men jag kunde omedelbart konstatera motsatsen. Köerna in till Vatikanmuséerna sträckte sig flera kilometer ända från Berninis kolonner till ingången, och att alls komma in i Peterskyrkan var nästan omöjligt. Men det hela var välorganiserat från Vatikanens sida. Överallt fanns det vakter som hunsade med pilgrimerna, kommenderade dem att lämna ifrån sig kassar, förbjöd fotografering, körde upp turister som slagit sig ner för att vila och uppvisade en anmärkningsvärt stram disciplin.

För en gångs skull var Peterskyrkan full av folk. Där rådde liv och rörelse överallt, och stannade man tillräckligt länge kunde man säkert få höra de flesta av alla världens språk inklusive ens modersmål vilket det än var.

Man kommer inte ifrån det. Peterskyrkan förblir världens invändigt pampigaste byggnad och hela Renässansens huvudverk, (ehuru kostnaderna för dess konstruktion finansierade genom avlat resulterande i Luthers reformation även blev den katolska kyrkans genom tiderna svåraste huvudverk,) magnifikt krönt av den svindlande kupolen som bär signaturen Michelangelo, världens kanske mest underbara arkitektoniska skapelse genom tiderna.

För att få distans till all denna den katolska kyrkans materiella härlighet gick jag därifrån direkt och hälsade på hos Giordano Bruno där han står hotande allvarlig med sin astronomiska sanning om att alla stjärnor bara var andra solar och kanske större solar än solen, för vilken kätterska uppfattning han brändes på bål av katolska kyrkan år 1600 medan Peterskyrkan höll på att fullbordas. Av alla skandaler i kyrkans historia med förföljelser och kättarbål och inkquisitioner är kanske mordet på vetenskapsmannen-filosofen-humanisten Giordano Bruno den värsta. Med på hans staty rest 1889 finns även John Wycliffe och Jan Hus.

Därifrån gick vägen till den undersköna jesuitkyrkan Giesú, som jag funnit stängd och låst förra gången. Detta var en av de kyrkor vars byggnation genomförts genom den olycklige kompositören Gesualdos förordnande och finansiering som bot för hans mord på sin hustru och hennes älskare i hennes säng. Kyrkan är en sevärdhet. Dess koloratur är trolsk till sin stämning, och freskerna i taket (utförda av en viss Garilli) är spektakulära genom sin tredimensionella effekt. Man kan studera dem hur länge som helst utan att bli klok på hur de rent tekniskt är utförda. De är helt otroliga.

Därefter gav fötterna upp. Med nöd kunde man ta sig fram till Stazione Termini för att där informera sig om resan till Florens på onsdag och sedan släpa sig den närmaste vägen hem via Via Veneto, Piazza di Spagna med Keats' skära hus där han dog (med naturligtvis en modebutik som heter Byron precis bredvid med enbart skjortor), över floden och tillbaka upp för bergen mot Monte Mario, där man hemma hos Paolo äntligen gick i mål efter ett sannskyldigt romerskt Maratonlopp i sandaler.

Jag fick tag på Annie under eftermiddagen och, vad som var viktigare, jag fick någon att svara i telefonen hos Kerstin. Det var hennes systersonson Anders. Kerstin hade avlidit den 17 december 82 år gammal efter många års tapper och outtröttlig kamp mot livets ständigt alltmer överväldigande odds. Ensam i sitt stora underbara

hus med självförsörjande trädgård hade hon hållit stånd mot ständigt växande svårigheter i form av sjukdom, astma, hjärtbesvär, skatter, förfärligt heta somrar och en omöjlig arbetsbörda i 17 år efter sin makes bortgång innan hon till slut måste ge sig. Hösten '98 tog hon emot mig sista gången, förra våren orkade hon bara svara i telefon men inte träffa mig, och i oktober i höstas svarade ingen längre i telefon. Till all lycka var nu Anders på plats för att kunna svara i telefon och ge mig alla detaljer. Utan tvivel hade hon haft ett finger med i det hela från sin himmel och ombesörjt saken. Det var ingen slump att han, som annars bor i Stockholm, var där just nu när jag var i Rom två dagar. Eller var det? Inget klart svar kan någonsin ges på metafysiska frågor.

del 12 : *Påskvarning.*

På kvällen kom den stora sensationen: högern hade segrat stort i de italienska kommunalvalen. Anledningen var folkets missnöje med de höga skatterna, som införts av vänsterregeringen. Detta är ett stort nederlag för premiärminister Massimo d'Alema och kan leda till regeringens fall, vilket herrar Berlusconi, Fini och Bossi inte har väntat en minut med att kräva efter segern. Av dessa tre herrar är Fini den enda dugliga. Berlusconi tänker bara på sig själv som den världsmiljardär han är, en av världens rikaste män, som äger Italiens tre främsta TV-kanaler (helt dominerade av reklam och skvalunderhållning) och som nog helst vore diktator. Bossi är helt inkompetent och ansvarslös, en dåre som borde ha avlägsnats från politiken för länge sedan och som så länge han är kvar utgör en levande politisk skandal. Det är han som vill skrota södra Italien och göra Milano självständigt. Gian Franco Fini är dock i motsats till dessa två en respektabel man som står för lag och ordning, ansvar och rättvisa, klokhet och försiktighet, och som tänker på alla utom på sig själv. Hans enda aber är hans politiska beroende av skurkarna Berlusconi och Bossi.

Tisdagen utnyttjades till cykeltur runt hela Rom. Färden gick upp till Piazza Napoleon (Villa Borghese) och sedan ut på Via Appia så långt vägen var öppen - efter Cecilia Metellas grav var vägen avstängd, och det var bara att vända tillbaka.

Få andra cyklister förekom i Rom - under min resa såg jag bara två, en dam och en gubbe. Romtrafiken är värre för cyklister än Göteborgstrafiken mest på grund av den luft som inte finns och inte går att andas - som cyklist får man ofelbart förfärliga hostattacker hela tiden. Det är ej att rekommendera att cykla omkring i Rom i dagens läge på grund av den vilt hårda trafiken och den mycket giftiga luften eller frånvaron av andningsbar luft.

Vädret förblev dåligt eller föga inbjudande, det duggregnade, och sikten var dimmig - det var det värsta tänkbara fotograferingsväder. Ej heller lovade det att bli bättre, så trots alla Paolos innerliga utlåtanden om alla fördelar av mitt förblivande hos honom i Rom beslöt jag att slå till reträtt och återvända till Verona via Florens, mycket beroende av mina släktingars väntande på mig och att möjligheten att fara ut till Borghesiana för att träffa Kerstins släktingar, hennes systerdotter och dennas son och dotter, hade stängts - det var inte lämpligt. Jag fick lov att träffa Anders senare i Stockholm i stället, när utredningen av dödsboet inte längre var lika överhängande.

Emellertid hade Paolo än en gång visat sig vara den idealiske värden. Jag hade fått egna nycklar till hans bostad, fått låna hans cykel över hela Rom, fått rå om mig själv och givits fullkomlig frihet utan den minsta inskränkning - inga pedantiska regler eller kontroller, inga förmaningar eller efterseelser, ingenting utom obegränsad frihet. Han må fullkomligt sakna all ordning och disciplin i sitt privatliv, men han sköter sitt jobb och är hjärtegodheten själv.

På kvällen träffades vi alla tre, Annie, Paolo och jag på en liten osteria nära Ottaviano och hade hur trevligt som helst i vanlig ordning. Vår träff på tre man hand

verkar nästan börja bli en tradition av det mest positiva tänkbara slag. Högersegern i lokalvalen skänkte ett visst orosmoln över vår samvaro liksom över de flesta förnuftiga italienernas, men vi var alla tre nöjda med aftonen. Det kom ett stilla regn som lovade rensa luften till nästa dag, vilket väl behövdes.

Annie hade varit i Verona i tre dagar å yrkets vägnar för en mäsas men även fått tid för någon turism och tyckt mycket om staden. Även Paolo var på gott humör men var allmänt frustrerad över sitt förfelade liv, som väl de flesta i vår ålder är. Han betecknade sig själv som ett tomglas för samhället att kasta bort. Ändå har han tre hus och en vingård och ett fast jobb i en bank dessutom. De som har minst att klaga över är ofta de som klagat mest.

Sedan vi sågs senast för ett halvt år sedan hade mycket hänt i Annies familj. Det hade gått bra för alla hennes tre barn, en dotter hade doktorerat på Selma Lagerlöf, och Annie hade blivit farmor för första gången. Ens första barnbarn är som att uppleva moderskapet på nytt från början men är ännu djupare.

Hon förklarade även för mig hur jag plötsligt hur enkelt som helst hade lyckats komma till Assisi för första gången. Tidigare gick det aldrig några tåg till Assisi. Man fick åka till Perugia först och byta där, men nu går det alltså tåg direkt till Assisi från Rom, en premiär som jag av en händelse råkat ut för.

I Florens var allting kaos. Det var påsktrafiken som nu började på allvar, men folk trampade varandra febrilt på tårna i hela staden. Alla språk, alla nationaliteter förekom, och överallt var köerna kilometerlånga. Det gick inte ens att komma in i Domkyrkan. Utanför Uffizierna var köerna så långa, att de flesta helt nedslagna slagit sig ner mitt på gården för att vänta ut det värsta.

Mitt problem i Florens var av helt annat slag. Genom att staden kryllade så intensivt av folk överallt var det omöjligt att någonstans diskret gå avsides för att obemärkt lätta på blåstrycket. Jag sökte i princip över hela staden, men alltid var det någon som dök fram runt ett hörn och gjorde allt skumt förehavande omöjligt. Till slut var jag hänvisad till flodbankarna norr om Ponte Vecchio. Även där fanns det folk, men det var av lösare slag som antagligen sysslade med grövre hemligheter själva. Jag störde inte dem, och min aktivitet var trots allt den oskyldigaste tänkbara, hur ofin den än var.

I Bologna var det ännu värre. Tågförseningarna hade börjat sätta av i sken och multiplicerade ständigt varandra som i en ständigt allt värre galopperande inflation av tilltagande antal minuter. Det var bara att hoppas att man skulle kunna komma vidare över huvud taget, vilket inte alls var säkert, och vilket alla de tiotusentals väntande och jäktande passagerarna verkade vara medvetna om, varpå även oron och jäktet ökade infektiöst alltmer bortom all möjlighet till någon kontroll.

Mest imponerande var åsynen av de tre unga damer som hysteriskt talade alla tre på en gång med varandra men med teckenspråk. Det var en oförglömlig uppvisning i gestikulär virtuositet. Jag gissade att de redan missat ett antal tåg och frenetiskt diskuterade möjligheten att invänta odefinierbara förseningar.

Första intrycket av Verona var en överväldigande väldoft. Det var våren. Den hade kommit längre här än i resten av Italien. Södra Italien hade bara haft torka, på Campagnan hade det bara regnat, i bergen hade det bara varit kallt, men i Verona härskade definitivt våren. Det var bara att tacka och ta emot och njuta.

del 13 : *Avslutning.*

Men det var inte våren som hade brutit ut i Verona. Det var själva sommaren, som börjat direkt utan någon vår emellan. De följande dagarna visade ständigt stigande temperaturer uppåt 25, 27 och 28 grader.

Detta innebar även en total pollenexplosion, och alla gick omkring och nös och snörvlade. Körbärsträden hade aldrig haft en så kraftig blomning, och alla klagade på hettan, som nästan var odräglig genast.

Annars var Verona sig likt. Den glade tiggaren satt på Ponte Pietra och var lika glad som vanligt åt den dagsförtjänst som han gjorde i sin hatt för sitt goda humörs skull. De flesta tiggare bemödar ju sig om att ge ett så bedrövt intryck som möjligt, de visar upp sina amputerade ben, sina trasklädda smutsiga spädbarn, ett plakat med hjärtskärande självutgjutelser och ser allt utom glada ut, medan denne bara log och var glad, som om hans tiggaryrke var det bästa i världen. Och han gjorde säkerligen en bra förtjänst. Optimism är alltid ekonomiskt lönsamt, och en god affärsman kan sälja vad som helst med bara det rätta leendet.

Nedanföör Julias balkong trängde sig alla turisterna som vanligt. Bronsstatyn av Julia på gården är gyllenskimrande blank på det ställe där alla turisterna tar henne på bröstet, och alla väggar och fönster på gården är fullklottrade av den finaste graffiti i alla regnbågens färger. Det kan knappast finnas något mera nerklottrat ställe i hela världen.

Påskan genomfördes under övliga former. Långfredagen tillbringades i Venedig under en idealisk eftermiddag av bara klaraste varmaste solsken och inte ens för mycket turister. Påskaftonen avfirades med en festlig lunch hos min kusin Alberto och på kvällen hos Cristinas väninna Grazia i ett sällskap av sex personer, där den mest charmerande var den välberesta och mycket musikaliska Giuseppina, en ny bekantskap. Vi begick sedan midnattsmässan i San Bernardino, en av Veronas äldsta, vackraste och största kyrkor med höga valv och underbar kör och orgel.

Påskonsdagen avfirades med hela slakten, 14 personer, på en traditionell restaurang österut från Verona, och menyn var den traditionella: förrätt med salami och skinka, första rätt med risotto och sparrispasticcio, huvudrätt med sparris i olja, påskalamm, örter och andra kokta grönsaker, och till slut jordgubbar med glass. Man kunde fylla på så mycket man ville, och även vinet, vitt och rött, tog aldrig slut. Släkttillställningen avslutades med Pan d'Oro och Recioto uppe i huset i Castagné. Vädret var stekande hett, men väderomslag väntades.

Annandag påsk firades högt uppe i bergen tillsammans med Cristinas vänner. Vi var ett femtiotal. Det grillades och festades ute i det fria, men denna dag var vädret mindre nådigt.

Redan på väg dit upp uppstod det problem, då ingen visste vägen. Ett antal bilar körde ständigt fel, och när vi prövade en ny möjlighet mötte vi ständigt en fil av våra vänners bilar stadda i ännu ett återtåg. Först framemot middag hittade vi rätt: en eremitort på 1000 meters höjd nära Roveré.

Sedan började problemen. Det var nämligen regn på gång. Den första duschen kom med tjocka tunga droppar, och alla fick genast panik med att packa ihop filter och söka skydd. Knappt hade alla fått skydd under träden förrän skuren var över, och alla drog ut ur sina skogsbyn igen och bredde på nytt ut sina filter. När allt var klart för att börja njuta av solen och värmen kom genast nästa skur utan förvarning. Och så höll det på. Under skurarnas gång var det svinkallt, ingen var skyddad tillräckligt, och det även haglade och blåste. Men humöret var det inget fel på. Alla dessa unga friska människor sjöng sig igenom hela eftermiddagen med frejdiga och romantiska italienska allsånger tills det kom en skur för mycket som inte tog slut. Då bröt de sista upp, tvingade av förnuftet till att ge upp trots allt.

Det blev alltså en kall och strapatsrik avslutning på påskan och resan. Man reste söderut för att uppsöka sol och värme, i viss mån lyckades detta, men avslutningen blev en diger kalldusch med kanske en extra förkylning på halsen på köpet. Det var bara att tacka och ta emot. En tokresa är en tokresa.

Inför hemresan infann sig tåget för en gångs skull absolut punktligt från Rom, men knappast hade det lämnat Verona så började förseningarna. Tåget var dessutom

mer än proppfullt, då alla italienare skulle åka hem samtidigt efter påsken. Denna den första vardagen efter påskhelgen råkade dessutom infalla 25 april, som är Italiens nationaldag och därför en påbjuden helgdag, då ingenting fungerar. Även i Veronas centrum förekom det parader och triumfmarscher med stor ståt och pompa, hornorkester med Leipzigermässingcymbaler och väldiga trummor, som konstant överröstade till och med bastuborna. Det kunde inte bli pompösare.

På tåget, där de flesta passagerare fick trängas sittande i korridorerna, visade det sig att de flesta glömt att lösa supplementavgifter. Konduktören hävdade in storkovan på erforderliga böter och fann sig snart utan växel, (rätt åt honom!) så att han måste rannsaka hela tåget på möjligheter att växla in 100- och 50-tusenliressedlar.

Snön låg kvar över Alperna, men det var varmt i München. Dessutom hade jag tur med mitt resällskap. Från Verona hade jag till slut hamnat i samma kupé som två slovakar och en östtyska, som bodde i Florens. Hon kunde alla europeiska språk, men slovakerna kunde utom slovakiska bara ryska och italienska. De blev mycket förolämpade när jag först trodde de var polacker.

Från München fick jag dela kupé med en kultiverad medicine studerande från Odense som talade god svenska, då han haft en svensk flickvän, men han svor bara på italienska. Även han hade njutit av påsken i Verona. Vi kom mest att tala om den svåraste och mest utbredda av alla välfärdssjukdomar, som bara blir värre ju mer man försöker åtgärda den, nämligen hypokondrin, som jag fått stifta närmare bekantskap med hos mina släktingar, då min fars kusin Ida var ett klassiskt typiskt fall.

Hypokondrikern är outtröttlig i sina utgjutelser över sina egna obefintliga sjukdomar. Resultatet av denna ousinliga energi är att hela hennes omgivning får spader: det blir de som blir direkt lidande av alla hennes obefintliga sjukdomar. Syftet med detta evinnerliga självbeklagande är att få alla i hennes omgivning att tycka lika mycket synd om henne som hon gör själv. Så mycket synd som hon tycker om sig själv verkar detta ganska obehövligt. Emellertid går all hennes strävan ut på detta.

Naturligtvis går hon till en läkare, som naturligtvis inte finner något fel på henne. Om läkaren då är mån om sin patient ger han henne sockerpiller eller mediciner i den vägen, och då blir hon nöjd, ty då har hon fått någon att erkänna att det verkligen är synd om henne. Om läkaren är förnuftig avvisar han henne, säger att det inte föreligger några fel och ber henne gå hem och ta det lugnt. Nackdelen med detta förnuftiga förfarande är att hypokondrikern då går till en annan läkare. Förr eller senare finner hon den läkare som hon söker, en som kan gå med på att det är synd om henne.

Men ju mer man tycker synd om henne, desto mer odlar hon sin hypokondri, desto sjukare inbillar hon sig vara, och desto odrägligare blir hon för omgivningen. Risken blir att hypokondrin leder in i en ond cirkel, så att till slut hypokondrin etablerar sig såsom en hopplöst obotlig sjukdom. Detta är dess värre det vanliga förloppet.

Min reskamrat steg av i Odense, och jag kom snart fram till Köpenhamn, där dimmorna lägrade sig täta över Öresund, så att man inte såg den svenska sidan ens vid Helsingborg. I Helsingör släpptes alla passagerarna ut på den långa landgångsbryggan utan biljettkontroll medan de väl framme vid färjan fick se denna gå ifrån sig. Högtalarna meddelade: "Vi beklagar oredan i båttrafiken idag. Nästa båt avgår i sinom tid."

Det var bara att stå där på landgången och vänta.

I Helsingborg rådde total förvirring på biljettkontoret. Detta hade delats i två avdelningar, och i huvudavdelningen gick det bara tåg till Stockholm. Göteborg fanns inte längre med i tågtidtabellen. "Vad har hänt?" undrade jag men väntade tålmodigt. När det slutligen blev min tur ombads jag ställa mig i en annan kö i ett

annat kontor. Göteborg tillhörde numera avdelningen "Sydvästen", som inte längre tillhörde SJ:s område.

På "Sydvästen" visste man inte hur min Inter Rail-biljett skulle hanteras. Jag var berättigad till 50% rabatt, men det visste de ingenting om, så de bad mig lösa biljetten på tåget. Det var bara att på vinst och förlust hänge sig åt en konduktörs fullständiga godtycke.

Så följde denna Tokresas sista överraskning. Konduktören på tåget meddelade mig, att jag med min Inter Rail-biljett inte behövde betala någonting: för Sydvästen gällde Inter Rail som i utlandet. Tydligen hade Sydvästen separerat inte bara från SJ utan från hela Sverige och tagit Göteborg med sig. För första gången på 11 år och 17 resor reste jag gratis hem genom Sverige på Inter Rail. Därigenom sparade man flera hundra kronor.

Så ändades denna fullkomliga Tokresa.